

Glastuinbouw in Zuid-Holland

AMBITIE

Het glastuinbouwcluster in Zuid-Holland is de urban farm van Noordwest-Europa. Ondernemers leveren dagelijks verse groenten, fruit, bloemen en planten die bijdragen aan de gezondheid en het geluk van mensen. Groenten en fruit bevorderen een gezonde levensstijl. Bloemen en planten zorgen voor een gezonde woon-, werk- en leefomgeving en meer sociale binding.

Kassen worden duurzame productie-ecosystemen, die door hoogwaardige innovaties steeds meer gesloten zijn. Circulaire teeltsystemen laten zien hoe wereldwijd op een efficiënte en duurzame manier groenten, fruit, bloemen en potplanten kunnen worden geteeld. De glastuinbouw in Zuid-Holland is de kraamkamer van deze innovaties, die bovendien bijdragen aan oplossingen voor belangrijke maatschappelijke vraagstukken, zoals klimaatadaptatie en de energietransitie.

Binnen het programma Verantwoorde Glastuinbouw heeft Glastuinbouw Nederland samen met haar leden de lange termijnambities voor de glastuinbouwsector vastgelegd. Dit programma richt zich op de thema's arbeid, energie, plantgezondheid en water & omgeving. Om de ambities binnen deze thema's te realiseren, is samenwerking met diverse regionale overheden van groot belang. Hier nodigt de glastuinbouw u dan ook graag voor uit.

De Nederlandse glastuinbouw is de derde mainport van Nederland en is daarmee een belangrijke pijler voor de Nederlandse economie. De productiewaarde van de glastuinbouw bedraagt € 7,1 miljard per jaar. Die wordt gerealiseerd door ruim 3.100 professionele bedrijven met in totaal een omvang van bijna 8.600 hectare glas. Zo'n 82.000 mensen werken in de glastuinbouw. Meer dan de helft van het Nederlandse glastuinbouwareaal bevindt zich in Zuid-Holland. Westland en Oostland zijn daarbij de belangrijkste clusters.

ARBEID

Samenwerking onderwijs, bedrijfsleven en overheid: ontwikkeling campuslocaties

De glastuinbouw biedt veel werkgelegenheid aan mbo'ers, hbo'ers en universitair geschoolden. Door initiatieven, zoals het World Horti Center in Naaldwijk, waar onderwijs, onderzoek, overheid en bedrijven samenwerken, neemt de instroom van studenten in het onderwijs toe. Daarnaast versterken dergelijke campussen de aansluiting tussen het onderwijs en de sector en vergroten zij de leidende positie van de regio.

- *Wij vragen om doorontwikkeling van het Horti Science Parc in Oostland, de Greenport Horti Campus in Westland en Dutch Fresh Port in Barendrecht te stimuleren in nauwe samenwerking met het bedrijfsleven. Hierbij willen wij ook inzet op een hoogwaardige OV-ontsluiting evenals fietsroutes.*

Huisvesting internationale medewerkers

Internationale medewerkers zijn belangrijk voor de welvaart van de Nederlandse bevolking. Zij dragen voor ongeveer 11 miljard euro bij aan ons nationaal inkomen. In de glastuinbouwsector voeren zij een groot deel van de productiewerkzaamheden uit. Zij zijn onmisbaar voor onze sector. Internationale werknemers hebben dan ook recht op een gelijke behandeling en beloning, goede huisvesting en zorg en een veilige en gezonde werkomgeving. Voor de glastuinbouwgebieden in Zuid-Holland betekent dit ook kwalitatieve goede huisvesting dichtbij de werkplek.

- *Wij vragen ervoor te waken dat andere sectoren 'hun' werknemers huisvesten op relatief goedkope glastuinbouwgrond. Elke sector dient zelf de verantwoordelijkheid te nemen om huisvestingsoplossingen te organiseren. Tevens vragen wij de provincie Zuid-Holland een actieve rol te vervullen richting gemeenten om beleid vast te stellen voor de huisvesting van internationale werknemers en door te pakken bij concrete huisvestingsinitiatieven die passen binnen het beleid. Dit zowel voor grootschalige locaties als kleinschalige huisvesting bij de bedrijven.*

ENERGIE

Meer kennis over de energietransitie

Kennisontwikkeling is essentieel om te verduurzamen binnen de glastuinbouwsector. De onderzoeksprogramma's Het Nieuwe Telen en Glastuinbouw Fossielvrij van Glastuinbouw Nederland en het ministerie van LNV voorzien hierin. Binnen deze programma's worden kennis en technieken ontwikkeld om in de kassen energie te besparen en om meer duurzame energie zoals geothermie en restwarmte te gaan gebruiken.

- *Wij vragen mee te denken en financieel bij te dragen aan kennisontwikkeling en -uitwisselingen via Het Nieuwe Telen en Glastuinbouw Fossielvrij, zodat alle glastuinbouwbedrijven in Zuid-Holland deze kennis binnen vier jaar kunnen toepassen.*

Regionale aanpak energietransitie

Volledig klimaatneutrale glastuinbouw vraagt voor ieder glastuinbouwgebied in Zuid-Holland een duidelijk plan van aanpak. Hierin spelen geothermie en restwarmte (WarmtelinQ) een belangrijke rol.

- *Wij vragen de provincie om samen met de gemeenten, warmtecoöperaties en Glastuinbouw Nederland gebiedsvisies op te stellen voor een klimaatneutrale energievoorziening in de regio.*

Voldoende ruimte ondergrond

De glastuinbouwsector loopt voorop in de ontwikkeling van geothermie. Voor verduurzaming van de glastuinbouw en haar omgeving is dit een essentiële technologie. Dit geldt ook voor opslag van warm water in de ondergrond. Hiervoor dient voldoende ruimte te zijn in de ondergrond.

- *Wij vragen de regelgeving aan te passen, zodat boren naar aardwarmte, warmte opslaan in de bodem en warm water onttrekken om kassen duurzaam te verwarmen beter mogelijk is.*

Warmte- en CO₂-netten

Via warmtenetten kunnen glastuinbouwbedrijven rest- en aardwarmte uitwisselen. Dit leidt tot een stabiele energievoorziening, ook voor de gebouwde omgeving rondom glastuinbouwgebieden. In het glastuinbouwcluster van Zuid-Holland zijn al diverse aardwarmtebronnen in werking en in ontwikkeling. Bij het gebruik van aardwarmte is het van belang dat ondernemers kunnen beschikken over voldoende externe CO₂. Dit is immers nodig om de planten in de kas te laten groeien.

- *We vragen de ontwikkeling en aanleg van warmte- en CO₂-netten maximaal te faciliteren evenals de realisatie van WarmtelinQ en de uitbreiding van het RoCa netwerk.*
- *Daarnaast vragen wij onze lobby te ondersteunen richting de landelijke overheid om tot een passend energiebelastingstelsel (ODE) en verbetering van de SDE++ te komen.*

Elektrificatie

Het gebruik van fossiele brandstoffen reduceren, betekent WKK-installaties op aardgas uitschakelen, waarmee glastuinbouwbedrijven momenteel zelf elektriciteit opwekken. Hierdoor moeten zij elektriciteit extern inkopen. We zien bovendien een toename in het gebruik van elektrische boilers. De sector gaat een groter beroep doen op het elektriciteitsnetwerk. In een aantal gebieden volstaat de huidige infrastructuur hiervoor niet.

- *Wij vragen om netbeheerders mogelijkheden te bieden de capaciteit van de elektriciteitsinfrastructuur te vergroten en de aanleg te versnellen.*
- *Verder vragen wij u onze lobby voor een landelijke ODE regeling die de verduurzaming van onze sector stimuleert in plaats van tegenwerkt te ondersteunen.*

WATER EN OMGEVING

Duurzame ruimte voor glastuinbouw

In 2030 worden groenten, fruit, bloemen en planten volledig in harmonie met onze natuurlijke omgeving geteeld. Een goede inrichting op het gebied van water, energie, CO₂, infrastructuur, huisvesting werknemers en landschappelijke inpassing is de basis voor toekomstige duurzame glastuinbouwgebieden. Oog voor slimme samenwerking op het gebied van bijvoorbeeld water- en energievoorzieningen en de fysieke en digitale infrastructuur is daarbij belangrijk. Daarom zetten wij in op modernisering van het huidige areaal.

- *Wij vragen om in provinciale omgevingsplannen de duurzame glastuinbouwgebieden te behouden en ruimte te maken voor de inplaatsing van verspreid liggend glas en kleine clusters. Duurzame gebieden dienen te worden behouden en kwalitatief verder te worden versterkt.*

Herstructurering

Door schaalvergroting binnen veel glastuinbouwbedrijven is er behoefte aan voldoende grote en kwalitatief goede percelen. Daarnaast is het van belang om verspreid liggende locaties perspectief te bieden, te saneren of te verplaatsen naar glastuinbouwconcentratiegebieden.

- *Wij willen in gesprek met de provincie Zuid-Holland over locaties waar verplaatsing of transformatie aan de orde zijn.*
- *Wij vragen ruimtelijke en financiële instrumenten om de modernisering en verduurzaming van het teeltareaal te versnellen, waaronder een provinciale verplaatsingsregeling.*

Goede ontsluiting en bereikbaarheid

Goede infrastructuur en een goed functionerend openbaar vervoer is van belang voor een snel en veilig transport van bloemen, planten, groenten en fruit en het woon-werkverkeer van werknemers. In de provincie Zuid-Holland zijn maatregelen nodig voor een betere doorstroming van verbindingroutes, voor onderhoud aan bruggen en tunnels en voor verbreding van de A4, A20 en de N222.

- *Wij vragen medewerking aan voldoende, kwalitatief goede verbindingen van, naar en in glastuinbouwgebieden voor alle vervoersvormen, inclusief openbaar vervoer.*

Klimaatbestendige gietwatervoorziening

Vanwege klimaatverandering zijn een vlotte afvoer van het regenwater naar de gietwateropslag en voldoende opslagcapaciteit steeds meer een uitdaging. Bij een goede opslagcapaciteit kan regenwater steeds meer de basis worden voor de gietwatervoorziening. Bovendien kan wateroverlast in woonwijken hierdoor worden voorkomen.

Goed gietwater is voor de glastuinbouw en het milieu van groot belang. Waar nieuwe watervoorzieningen nog niet mogelijk zijn, kunnen glastuinbouwbedrijven goed gietwater maken door grondwater te ontzouten. De huidige regelgeving biedt mogelijkheden hiervoor toestemming te geven. Vanuit het programma Glastuinbouw Waterproof wordt samen met de waterschappen onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van het opwerken van effluent van afvalwaterzuiveringsinstallaties tot gietwater.

- *Wij vragen gemeenten ruimte te geven om omgekeerde osmose op grondwater voor langere tijd toe te staan.*
- *Verder vragen we om (financiële) medewerking bij onderzoek naar de mogelijkheden van ondergrondse opslag / infiltratie van zoet water voort te zetten, zoals het project COastal Aquifer Storage And Recovery.*
- *Tot slot vragen wij medewerking te verlenen aan projecten waarbij effluent van waterzuiveringsinstallaties wordt opgevaardeerd tot gietwater evenals de aanleg van een distributienet naar de bedrijven.*

PLANTGEZONDHEID

Biodiversiteit

De glastuinbouw werkt samen met partners aan het verhogen van de biodiversiteit om de kas. Hiervoor wordt onderzoek gedaan naar het inzaaien van speciale mengsels, ecologisch bermbeheer en de aanleg van natuurlijke oevers. Dit levert tevens een verbetering van de waterkwaliteit op. Door dit onderzoek ontstaat meer inzicht in de voorwaarden om tot een verhoogde biodiversiteit buiten de kas te komen. Daarnaast wordt duidelijk of dit leidt tot meer schadelijke plagen en ziekten in de kas en in hoeverre dit een functionele bijdrage levert aan de gewasbescherming in de kas.

- Wij vragen provincie Zuid-Holland haar (financiële) bijdrage aan het biodiversiteitsonderzoek voort te zetten en waar mogelijk uit te breiden.
- Daarnaast vragen wij om bij de aanleg en het onderhoud van bermen en natuurlijke oevers rekening te houden met de belangen van de glastuinbouw en deze uitsluitend te realiseren op plaatsen waar geen (gewas)schade ontstaat voor de glastuinbouw.

Glastuinbouw Nederland
REGIO ZUID-HOLLAND

Jacco Vooijs

Voorzitter Glastuinbouw Westland, bestuurslid regio Zuid-Holland

☎ +31 610 358 391 @ jvooijs@glastuinbouwnederland.nl

Ilone Ammerlaan

Voorzitter Glastuinbouw Oostland, bestuurslid regio Zuid-Holland

☎ +31 653 448 980 @ info@iloneammerlaan.nl

Hans van Geest

Regiocoördinator Zuid-Holland

☎ +31 651 312 234 @ hvangeest@glastuinbouwnederland.nl

Louis Pasteurlaan 6, 2719 EE Zoetermeer

☎ 085 003 64 00 @ info@glastuinbouwnederland.nl